

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економіки та економічної теорії

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Спеціалізація	С1.01 Економіка
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)

Біла Церква 2026

УДК 378.147:33(07)

Розглянуто і схвалено науково-методичною комісією університету
(Протокол № 7 від 20.02.2026 р.)

Укладачі: Юхименко П.І., доктор екон. наук
Батажок С.Г., канд. екон. наук
Однорог М.А., канд. екон. наук
Понедільчук Т.В., канд. екон. наук
Рибак Н.О., канд. екон. наук
Приходько Т.В., старший викладач
Никоненко О.А., асистент

Наскрізна програма практик зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (спеціалізація С1.01 Економіка) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / Біла Церква, 2026. 40 с.

Рецензент: **Свиноус І.В.**, доктор економічних наук, професор.

© БНАУ, 2026

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
РОЗДІЛ 2. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	11
РОЗДІЛ 3. НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	16
РОЗДІЛ 4. ВИРОБНИЧА БАКАЛАВРСЬКА ПРАКТИКА	20
РОЗДІЛ 5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ	24
РОЗДІЛ 6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРО ПРАКТИКУ	28
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	30
ДОДАТКИ	37

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У сучасних умовах становлення нової економічної системи України підвищуються вимоги до відповідності рівня підготовки фахівців у вищих навчальних закладах вимогам роботодавців, до забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є поетапна практична підготовка майбутніх фахівців із послідовним нарощуванням рівня професійних знань та практичних навичок. Практика здобувачів вищої освіти Білоцерківського національного аграрного університету є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для підготовки фахівців з вищою освітою першого та другого рівня та набуття здобувачами вищої освіти відповідних компетентностей. Метою практичної підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка є закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання, а також набуття й удосконалення компетентностей, визначених відповідною освітньою програмою вищої освіти.

Завданням практичної підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка першого (бакалаврського) рівня освіти є:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, принципи, чинники, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

- знати місце і значення економічної діяльності у вирішенні проблем розвитку національної системи;

- знати сутність економічних процесів та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;

- формувати, аналізувати та інтерпретувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну інформацію підприємств, установ, організацій;

- володіти інструментарієм оцінки господарської діяльності підприємств;

- розуміти особливості сільськогосподарського виробництва;
- знати механізм забезпечення якості продукції;
- обґрунтовувати напрями зростання ефективності господарської діяльності підприємств;
- використовувати теоретичні, організаційні та методичні засади економічного розвитку.
- визначати напрями підвищення ефективності використання економічного потенціалу на рівні держави та підприємств різних організаційно-правових форм власності;
- застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для економічного аналізу та прийняття господарських рішень;
- усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання.

Проходження практики забезпечує формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка наступних спеціальних (фахових) компетентностей (СК) (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Загальні та спеціальні (фахові) компетентності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка з навчальних практик

Загальні компетентності	
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 7	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 8	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 9	Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
ЗК 10	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 11	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК 12	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК 13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 14	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
ЗК 15	Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

спеціальні (фахові) компетентності	
СК 1	Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.
СК 2	Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.
СК 4	Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
СК 6	Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
СК 7	Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
СК 8	Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.
СК 10	Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.
СК 11	Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
СК 12	Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
СК 13	Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.
СК 14	Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
СК 16	Здатність оцінювати та прогнозувати вплив виробництва на стан навколишнього середовища, приймати рішення щодо мінімізації шкоди довкіллю.

Таблиця 1.2

Очікувані результати навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка з навчальних практик

РН 3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
РН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
РН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
РН 11	Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
РН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
РН 13	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
РН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
РН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

PH 17	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
PH 18	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
PH 19	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
PH 22	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
PH 23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Організація проведення практики

Види практик, періоди проведення та їх обсяги визначаються освітньо-професійною програмою підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка, що відображається відповідно в навчальних планах і графіках навчального процесу (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Види, терміни і тривалість практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка

№з/п	Назва виду навчальної практики	Семестр	Тривалість практики			Формаконтролю
			тижні	години	ECTS	
1.	Навчальна практика зі спеціальності	4	2	90	3	диференційований залік
2.	Навчально-професійна практика зі спеціальності	6	2	90	3	диференційований залік
3.	Виробнича бакалаврська практика	8	4	180	6	диференційований залік

Календарні періоди проведення практики на кожний навчальний рік визначаються графіком навчального процесу.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти проводиться на базах практики, що забезпечують виконання програми практики, або в структурних підрозділах БНАУ.

Керівництво навчальною та навчально-професійною практикою здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри економіки та економічної теорії БНАУ. Керівництво виробничою практикою здійснюють науково-педагогічні

працівники кафедри та представник підприємства.

Обов'язки керівника практики від кафедри економіки та економічної теорії:

- забезпечення проведення організаційних заходів перед від'їздом здобувачів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки;

- роз'яснення програми практики та графіків її проходження; повідомлення здобувачів про порядок захисту звітів про практику, який затверджується кафедрою;

- забезпечення високої якості проходження здобувачами практики, перевірка її суворості відповідності навчальним планам і програмам;

- контроль виконання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку на базі практики;

- методичне керівництво роботою здобувачів по написанню звітів про проходження практики, аналізу зібраних матеріалів;

- перевірка звітів і щоденників здобувачів по завершенні практики.

Загальне керівництво практикою на підприємстві здійснюється головними фахівцями або їх заступниками, безпосереднє керівництво покладається на керівників структурними підрозділами та на окремих висококваліфікованих фахівців.

Відповідальність за організацію практики на підприємстві покладається на директора, який призначає керівника виробничої практики здобувачів наказом по підприємству.

Обов'язки керівника практики від підприємства:

- організовує робочі місця здобувачам-практикантам та знайомить здобувачів з організацією роботи;

- проводить інструктаж по техніці безпеки;

- проводить екскурсії на підприємстві;

- контролює дотримання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку, трудової дисципліни та правил безпеки;

- складає графік проходження здобувачами практики.

Керівник практики від підприємства зобов'язаний:

- влаштувати здобувачів на робочі місця, забезпечити проведення інструктажу з техніки безпеки і охорони праці;
- провести бесіду про зміст та особливості діяльності економіста на підприємстві або в його підрозділі;
- всебічно сприяти дотриманню здобувачами графіку та виконання програми практики, консультиувати здобувачів, залучати їх до виконання виробничих завдань;
- вживати необхідні виховні та адміністративні заходи щодо здобувачів, які порушують правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства, та повідомляти про це керівника від БНАУ.

Обов'язки здобувача:

- взяти участь в організаційних заходах перед початком практики, одержати необхідну документацію з проходження практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- погодити з керівником практики від підприємства графік виконання програми та суворо його дотримуватися; погодити з керівництвом підприємства (організації) місце практики;
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- регулярно консультиуватись з керівником практики від кафедри, виконувати його розпорядження та рекомендації;
- в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника практики від кафедри;
- вести щоденник встановленої форми, в якому записувати виконану роботу;
- написати, оформити та захистити звіт з практики.

Навчальні заняття та екскурсії

Здобувач-практикант спільно з керівником від бази практики планує:

- участь у нарадах керівників і фахівців організації, де вирішуються питання стратегічного розвитку підприємства, інноваційний розвиток виробничо-технологічної підсистеми, логістичні процеси; маркетингова діяльність та збут, зовнішньоекономічна діяльність та інші;

- вивчення функцій та змісту роботи апарату управління;

- відвідання виробничих, допоміжних та обслуговуючих підрозділів, у тому числі складів і баз, транспортних підрозділів та інші, з метою вивчення змісту операційної та інших видів діяльності;

- вивчення організації фінансової роботи на підприємстві, структури та функції фінансових служб;

- ознайомлення з організацією планової фінансової, аналітичної і контрольної роботи з управління фінансовою діяльністю підприємства.

- участь в організації та проведенні різного роду логістичних процедур: плануванні обсягів постачань матеріально-технічних ресурсів, виборі та оцінюванні джерел закупівель, підготовці угод на постачання матеріально-технічних ресурсів; плануванні роботи транспортного парку; оформленні товарно-транспортних документів; складських операцій;

- участь у розробці зовнішньоторгових контрактів, вивчення структури контракту, порядку його підписання;

- участь у підготовці і проведенні нарад та зборів;

- участь у плануванні та організації робочого місця керівника;

- відвідування районної служби зайнятості та ознайомлення з її діяльністю;

- участь у організації та проведенні різного роду кадрових процедур: відбіркової співбесіди, оформлення документів при прийнятті на роботу, направлення на навчання, підвищення кваліфікації, підготовки організаційно-розпорядчої документації та різного роду планів з кадрових питань, оформлення персональних справ та інші.

Проведення практики забезпечується такими документами:

- договір про практику (для виробничої практики);

- календарний план (додаток Б);

- щоденник практики (додаток В);
- відгук керівника від бази практики (додаток Д);
- висновок керівника практики від кафедри (додаток Е);
- звіт про проходження практики.

Форми і методи контролю проходження практики

На кафедрі економіки та економічної теорії під час проходження практики здобувачами використовується система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів та усієї програми практики.

Робота здобувачів контролюється керівниками практики від підприємства та науково-педагогічними працівниками кафедри.

Керівники проводять контроль за відвідуванням здобувачами баз практики, дотриманням ними режиму роботи, а також проходження практики відповідно до встановленого графіку, що фіксується здобувачами в щоденниках з практики та підтверджується підписом керівника практики. Перевіряються поточні записи з виконаних питань програми, а також підсумковий звіт з практики.

Звіт про практику здається на кафедру після повернення здобувача з практики.

РОЗДІЛ 2. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

2.1. Мета і завдання практики

Метою навчальної практики зі спеціальності є закріплення та поглиблення теоретичних знань з навчальних дисциплін, розвиток професійних якостей майбутнього фахівця, що дозволить здобувачам в майбутньому успішно здійснювати управлінську діяльність. У процесі навчальної практики зі спеціальності ставляться завдання набуття вмінь і професійних навиків майбутнього фахівця.

Завданням навчальної практики зі спеціальності є:

- опанування основних понять і категорій фінансово-економічної та господарської діяльності підприємства;
- набуття практичних навичок використання базових інструментів

здійснення підприємницької діяльності;

- набуття практичних навичок з аналізу та економічної оцінки досягнутого рівня ефективності використання виробничих ресурсів підприємства;

- формування вмінь творчого пошуку резервів підвищення ефективності діяльності підприємства і його продукції.

Проходження навчальної практики зі спеціальності забезпечує формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

- здатність визначати показники, що характеризують виробниче спрямування підприємства, рівень забезпеченості підприємства виробничими ресурсами та ефективності їх використання;

- здатність аналізувати планово-економічні документи, фінансову, статистичну звітність та інші нормативні документи підприємства;

- здатність аналізувати витрати підприємства за видами, елементами та статтями, визначати собівартість продукції;

- здатність визначати фактори формування доходів від операційної діяльності, розраховувати показники прибутку та рентабельності, фактори, що визначають їх рівень;

- здатність формувати напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

У результаті практики у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні знання:

- тенденції та закономірності формування економічної політики підприємств (в тому числі аграрних) та реалізації економічних відносин;

- особливості та систему факторів функціонування підприємств різних організаційно-правових форм господарювання;

- основні тенденції та напрями ефективного використання системи взаємообумовлених та взаємозалежних факторів виробництва і реалізації продукції на підприємстві;

- закономірності здійснення виробничих процесів;

- чинники зовнішнього середовища та ступінь їх впливу на

результативність діяльності підприємства;

- склад матеріальних ресурсів, сутність та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства;

- засоби виробництва, їх склад і структуру, показники використання; умови та форми здійснення відтворення основних засобів;

- характеристику трудових ресурсів підприємства, продуктивність праці та чинники її підвищення;

- основні напрями науково-технічного прогресу;

- методи оцінки витрат та сутність собівартості, її види, методи визначення;

- джерела утворення доходів підприємства та резерви їх підвищення;

- види прибутку підприємства;

- показники прибутку та рентабельності.

Вміння:

- проводити розрахунки щодо визначення основних техніко-економічних показників діяльності підприємства, їх аналізу та оцінки;

- визначати валову, товарну, реалізовану, кінцеву та чисту продукцію підприємства та чинники їх формування;

- застосовувати окремі планово-економічні та звітні документи;

- розраховувати показники ефективності використання основних засобів та оборотних коштів;

- визначати показники забезпеченості трудовими ресурсами, продуктивність праці та визначати чинники її формування;

- складати калькуляцію собівартості продукції;

- визначати фактори формування доходів від операційної діяльності, розраховувати показники прибутку та рентабельності, фактори, що визначають їх рівень;

- приймати певні рішення щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

2.2. Зміст практики

Звіт за результатами проходження навчальної практики зі спеціальності

має містити наступні розділи:

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПІДПРИЄМСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

РОЗДІЛ 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

РОЗДІЛ 3. ВИРОБНИЧА ПРОГРАМА ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 4. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1. ПІДПРИЄМСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- Організаційно-господарська характеристика підприємства (місцезнаходження підприємства, аналіз факторів розміщення, організаційна структура, характеристика виробництва основних видів продукції);

- динаміка та структура товарної продукції підприємства – об'єкта навчальної практики, визначення виробничого напрямку та спеціалізації;

- аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства – об'єкта навчальної практики, оцінка одержаних результатів.

- аналіз складу, структури та динаміки пасивів підприємства – об'єкта навчальної практики, оцінка одержаних результатів.

РОЗДІЛ 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

- аналіз складу і структури земельних угідь підприємства, оцінка економічної ефективності використання землі – об'єкта навчальної практики;

- аналіз складу персоналу підприємства, динаміка середньооблікової чисельності працівників підприємства, ефективність використання робочого часу;

- аналіз динаміки показників продуктивності праці та трудомісткості

виробництва в підприємстві;

- дослідження складу і структури основних засобів підприємства, аналіз забезпеченості основними виробничими засобами, їх стану та ефективності використання оцінка одержаних результатів;

- дослідження складу і структури оборотного капіталу підприємства, аналіз економічної ефективності використання оборотного капіталу.

РОЗДІЛ 3. ВИРОБНИЧА ПРОГРАМА ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА)

- аналіз складу і структури посівної площі підприємства – об'єкта практики, оцінка одержаних результатів;

- динаміка валових зборів та урожайності сільськогосподарських культур підприємства – об'єкта практики, оцінка одержаних результатів;

- динаміка поголів'я худоби і птиці підприємства – об'єкта практики, оцінка одержаних результатів;

- динаміка продуктивності худоби підприємства – об'єкта практики, оцінка одержаних результатів.

РОЗДІЛ 4. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ

- аналіз динаміки і структури витрат підприємства;

- аналіз динаміки і структури собівартості продукції підприємства;

- аналіз економічної ефективності виробництва окремих видів продукції;

- аналіз динаміки доходів (за видами) та прибутку (за видами) підприємства;

- динаміка рентабельності (виробництва, реалізації, продукції, активів, власного капіталу) підприємстві, оцінка одержаних результатів.

РОЗДІЛ 3. НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

3.1. Мета і завдання практики

Мета навчально-професійної практики зі спеціальності: оволодіння сучасними методами, формами професійної діяльності; формування у здобувачів

вищої освіти професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення завдань в умовах реального виробничого, інформаційно-аналітичного процесу; набуття необхідних практичних знань та навичок з використання сучасних виробничих та інформаційних технологій, а також виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення та набування первинного практичного досвіду.

Завданням навчально-професійної практики зі спеціальності є:

- поглиблення теоретичних знань на основі практичного навчання;
- формування у майбутніх фахівців умінь та навичок практичної діяльності в галузі їх майбутньої професії;
- формування та розвиток професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах;
- формування творчого дослідницького підходу до практичної діяльності;
- збір необхідних матеріалів, їх опрацювання, аналіз і систематизація для написання звіту з навчально-професійної практики.

3.2. Зміст практики

Під час проходження практики здобувач має ознайомитися з основними характеристиками підприємства, виконати основні завдання практики та висвітлити основні результати роботи у відповідних розділах звіту з навчально-професійної практики зі спеціальності.

Звіт за результатами проходження навчально-професійної практики зі спеціальності має містити наступні розділи:

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

У даному розділі звіту практики здобувачеві необхідно дати організаційну характеристику підприємства (організаційно-правова форма, організаційна структура, розміщення, виробничий напрям, спеціалізація, природно-кліматичні та економічні умови господарювання).

Формуючи загальну характеристику підприємства здобувач має розглянути спеціальні функції економіста підприємства, методи розподілу функцій і досягнення бажаного рівня децентралізації повноважень і функцій. Розглянути структурні елементи положень про підрозділи і посадових інструкцій.

На основі аналізу організаційної побудови підприємства, економічного аналізу господарської діяльності, особистих спостережень здійснити оцінку виробничої, організаційної структури та структуру управління підприємством.

Ознайомитися з документами-регламентами в діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Матеріально-технічна база та матеріально-технічне забезпечення підприємства

- Стан матеріально-технічної бази підприємства. Забезпеченість підприємства основними видами техніки, її якісний стан, визначення потреби в окремих її видах, визначення джерел фінансування та їх економічне обґрунтування.

- Дослідити динаміку складу і структури основних засобів підприємства. Проаналізувати показники забезпеченості основними виробничими фондами та ефективність їх використання у підприємстві (фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондovіддача, фондомісткість).

- Проаналізувати показники забезпеченості та ефективності використання оборотного капіталу підприємства (коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, тривалість 1 обороту, матеріаломісткість, матеріалovіддача).

2. Економіка використання земельних ресурсів аграрного підприємства

Визначити склад та структуру сільськогосподарських угідь підприємства.

Проаналізувати склад і структуру посівних площ товарних культур підприємства. Визначити показники інтенсифікації та економічну ефективність використання сільськогосподарських угідь. Проаналізувати систему землеробства та сівозмін.

3. Ефективність використання трудових ресурсів аграрного підприємства

Проаналізувати динаміку середньооблікової чисельності працівників підприємства, зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Зробити аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та їх руху.

Проаналізувати продуктивність праці при виробництві продукції рослинництва та тваринництва в натуральному виразі, використовуючи прямий показник продуктивності праці – виробіток. Проаналізувати трудомісткість виробництва та окремих видів продукції.

4. Економіка галузі рослинництва

Аналіз вирощування основних сільськогосподарських культур: динаміка посівних площ та урожайності за останні три роки. Вирощування кормових культур, забезпечення ними галузі тваринництва. Аналізується ефективність виробництва галузі рослинництва – виробництво валової продукції, валового доходу, чистого прибутку, рентабельність виробництва, витрати на 1 га посівів основних культур.

5. Економіка галузі тваринництва

Наводяться основні групи поголів'я худоби та птиці, яка є в господарстві. Динаміку змін за останні три роки. Структури кормових раціонів. Джерела забезпечення худоби кормами (власні, закуплені). Аналізується ефективність виробництва галузі тваринництва – виробництво валової продукції, валового доходу, чистого прибутку, рентабельність виробництва.

6. Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Аналіз балансу підприємства (актив і пасив).

Аналіз витрат підприємства та собівартості продукції.

Аналіз формування, розподілу і використання прибутку.

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства (коефіцієнти ліквідності та платоспроможності, рентабельності, фінансового стану та

стійкості підприємства).

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1. Планування діяльності

Розглянути методи управління на підприємстві; принципи, форми та методи планування, які фактично використовують на підприємстві. Визначити особливості процесу планування в галузі до якої належить підприємство. Обґрунтувати необхідність процесу планування на підприємстві. Оцінити відповідність розробки планових показників загальноприйнятим принципам і методам планування. Основні методи прогнозування можливого банкрутства підприємства. Ознайомитися з практикою бізнес-планування на підприємстві. Необхідно ознайомитися з наявністю бізнес-планів на підприємстві. Оцінити якість їх розробки, в разі відсутності обґрунтувати необхідність розробки.

2. Маркетингова діяльність та логістика підприємства

Специфіка організації маркетингової діяльності на підприємстві. Організація та порядок здійснення маркетингових досліджень. Товарна політика підприємства, управління асортиментом. Цінова політика підприємства. Збутова політика підприємства. Комунікаційна політика підприємства. Транспортування, зберігання та управління запасами продукції на підприємстві.

3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

Характеристика зовнішньоекономічної діяльності. Організаційно-правові умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

4. Інвестиційна діяльність підприємства

Характеристика інвестиційної діяльності підприємства. Реальні та фінансові інвестиції. Організаційно-правове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства. Оцінка ефективності інвестицій.

РОЗДІЛ 4. ВИРОБНИЧА БАКАЛАВРСЬКА ПРАКТИКА

4.1. Мета і завдання практики

Комплексна виробнича бакалаврська практика з фаху є одним з важливих етапів наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Кваліфікація

на рівні базової освіти може бути забезпечена тільки за умови належної практичної підготовки випускника бакалавра, запорукою цього є виробнича практика з фаху.

Метою бакалаврської виробничої практики є ознайомлення здобувачів вищої освіти безпосередньо на підприємствах із виробничою, комерційною та правовою діяльністю бази практики, відпрацювання вмінь і навичок зі спеціальності, закріплення знань, отриманих при вивченні певного циклу теоретичних дисциплін та набування первинного практичного досвіду.

Завданням виробничої бакалаврської практики є:

- вміти застосовувати знання про сучасні досягнення в предметній області;
- використовувати навички роботи в галузі сучасних інформаційних технологій для рішення експериментальних і практичних завдань;
- застосовувати знання законодавства та державних стандартів України;
- використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики господарської діяльності підприємства.

Проходження бакалаврської виробничої практики забезпечує формування у здобувачів вищої освіти наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

- здатність застосовувати знання та розуміння принципів управління діяльністю сучасних підприємств, організацій і методичних основ аналізу ефективності формування та використання персоналу підприємства, мотивації та оплати праці працівників, активів підприємства, організації його господарської діяльності;
- здатність опрацювання моделі стратегічної поведінки суб'єктів господарювання на ринку;
- здатність застосовувати знання організаційних основ виробництва на підприємстві, видів та форм виробничих систем, виробничих процесів і організаційних типів виробництва;
- здатність використовувати знання та розуміння інноваційних процесів, методологічних основ побудови системи інновацій, принципів державного регулювання і розробки інноваційної політики та опанування практичних методів стратегічного управління інноваціями, методів маркетингу, організації,

планування і фінансування інноваційної діяльності на підприємствах;

- здатність використовувати знання сучасних методів і моделей розроблення, обґрунтування та прийняття господарських рішень, принципів і підходів до обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності та ризику, методичних основ кількісного та якісного аналізу підприємницьких ризиків та теоретичних аспектів ризик-менеджменту та напрями регулювання підприємницьких ризиків;

- здатність використовувати знання прикладних моделей вимірювання, оцінки та забезпечення стратегічних конкурентних переваг підприємства в умовах сталого розвитку.

Практична підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти проводиться на базах практики, що забезпечують виконання програми практики, або в структурних підрозділах БНАУ.

4.2 Зміст виробничої бакалаврської практики

Під час проходження виробничої бакалаврської практики здобувач має ознайомитися з основними характеристиками підприємства, виконати основні завдання практики та висвітлити основні результати роботи у відповідних розділах звіту з виробничої бакалаврської практики. Звіт за результатами проходження виробничої бакалаврської практики має містити наступні розділи:

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 4. ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

ПІДПРИЄМСТВА

Здійснюючи загальну характеристику підприємства, здобувач має розглянути природні та кліматичні умови ведення господарської діяльності, основні напрями діяльності підприємства, організаційну структуру підприємства.

Проаналізувати основні показники досягнутого рівня ефективності використання земельних, трудових, фінансових ресурсів, основних та оборотних засобів.

Визначити показники результативності функціонування підприємства: фондівдачу та фондомісткість, оборотність оборотного капіталу, продуктивність праці, рівень рентабельності (виробництва, реалізації, активів, власного капіталу), коефіцієнти ліквідності та платоспроможності.

Здійснити оцінку зовнішнього середовища підприємства (зовнішнє середовище (навколишнє оточення, довкілля) – у широкому розумінні являє собою сукупність господарських формувань, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституціональних структур та інших зовнішніх відносно підприємства умов та чинників, що діють у глобальному середовищі).

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Характеристика місії підприємства (необхідно показати розуміння того, що місія визначає мету діяльності підприємства та пов'язує у єдине ціле усі види діяльності економічної системи).

Оцінка стратегічного потенціалу підприємства

У процесі оцінки стратегічного потенціалу доцільно проаналізувати такі показники та характеристики: імідж підприємства; відносна частка ринку; рівень витрат; методи продажів; рентабельність реалізації; темп зростання виручки від реалізації; фінансові коефіцієнти; темпи зростання вартості підприємства; показники екологічності виробництва; конкурентоспроможність продукції; якість, надійність продукції; відмітні властивості товарів.

Перераховані показники можуть бути змінені та доповнені залежно від особливостей оцінюваного підприємства. Крім того, можливе їхнє групування за

структурними елементами потенціалу: показники розвитку техніко-технологічного, кадрового, інформаційного, фінансового потенціалу тощо.

У процесі аналізу стратегічного потенціалу підприємства доцільно оцінити його конкурентоспроможність.

Обґрунтування перспективної стратегії підприємства

За результатами оцінки стратегічного потенціалу підприємства та ефективності існуючого стратегічного набору доцільно розробити та обґрунтувати перспективу стратегію підприємства. Типовими стратегіями можуть бути такі: зростання, обмеженого зростання, скорочення, ліквідації, реструктуризації, диференціації, фокусування, диверсифікації, вузької спеціалізації, розвитку ринку, захоплення ринку, розвитку продукту, лідерства у витратах та ін.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інноваційна політика підприємства

Визначити сутність та складові елементи інноваційної політики підприємства. Дати змістовну характеристику інноваційної політики та проаналізувати складові елементи інноваційної політики підприємства. Охарактеризувати чинники впливу на формування інноваційної політики підприємства.

Проаналізувати організацію управління інноваційною діяльністю. Визначити проблеми та завдання оперативного менеджменту на всіх стадіях життєвого циклу інновацій. Інформаційна база та її ефективне використання.

Фінансування інноваційної діяльності

Охарактеризувати різні види фінансування інноваційних процесів. Обґрунтувати конкретні джерела фінансування інноваційних процесів та визначити ризики, які можуть виникнути під час фінансування. Визначити необхідність лізингового фінансування інноваційної діяльності. Розглянути види лізингу, що можуть бути використані підприємством.

Оновлення техніко-технологічної бази підприємства

Проаналізувати технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства. Визначити форми технічного розвитку підприємства.

Обґрунтувати напрями відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства. Розробка і впровадження нових технологічних процесів. Етапи технічної підготовки виробництва.

Навести конкретні розрахунки, зробити змістовні висновки.

РОЗДІЛ 4. ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Структура потенціалу підприємства

Провести аналіз формування виробничого потенціалу підприємства. Функціональні блоки оцінки потенціалу підприємства: 1) виробництво, розподіл та збут продукції; 2) організаційна структура та менеджмент; 3) маркетинг; 4) фінанси. Блок ресурсів підприємства (технічні, технологічні, кадрові, просторові, інформаційні, фінансові). Блок системи управління підприємства (планування, реалізація і контроль). Блок діяльності персоналу (аналітична, виробнича і комунікаційна).

Особливості оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства. Вивчити класифікацію об'єктів техніко-технологічного потенціалу підприємства. Показати вплив зносу на вартість машин і обладнання (технологічний, функціональний та економічний знос).

Резерви розвитку підприємства та його потенціалу

На основі аналізу виробничо-фінансової діяльності господарства виявити галузі (підгалузі) які стримують ріст ефективності підприємства, аргументовано надати рекомендації підприємству по виправленню ситуації.

РОЗДІЛ 5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Матеріал звіту слід подати у такій послідовності:

- титульна сторінка (додаток А);
- календарний план практики (додаток Б)
- оформлений щоденник практики (додаток В);
- відгук керівника від бази практики (додаток Д);
- висновок керівника практики від кафедри (додаток Е)
- ЗМІСТ;
- ВСТУП;

- ОСНОВНА ЧАСТИНА;
- ВИСНОВКИ
- СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ;
- ДОДАТКИ.

Завершений і оформлений належним чином звіт обов'язково підписує автор на титульній сторінці.

Звіт про навчальну практику оформляється у науковому стилі державною мовою, без орфографічних і синтаксичних помилок.

Титульна сторінка містить найменування університету, факультету, кафедри, прізвище, ім'я, по-батькові й інші відомості про автора, назва підприємства, на матеріалах якого виконано розрахункові завдання, прізвище, вчене звання (посаду) керівника, місто і рік виконання.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та параграфів роботи. Зміст має включати усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи додатками.

Вступ. У вступній частині формулюються мета і завдання роботи, розкривається зміст основних розділів. Визначається об'єкт дослідження, наводиться перелік інформаційних ресурсів використаних при формуванні звіту з практики.

Основна частина. В основній частині відображаються практичні дослідження, розрахунки, узагальнення результатів згідно плану відповідної практики.

Висновки. Узагальнення проведеного під час практики дослідження. Основні вимоги: чітка структурованість відповідно до змісту звіту про практику, лаконічність висловлювань.

Список використаних джерел повинен включати обов'язково перелік звітності підприємства чи регіону та нормативно-правових документів, які використані при підготовці звіту.

У звіті необхідно чітко й логічно розкрити зміст та результати виконаної роботи, уникати загальних фраз, тавтології, викривлення фактів, переказу підручників та іншої друкованої літератури.

Текст звіту повинен бути поданий у відредагованому вигляді. Мова – державна.

Обсяг звіту повинен складати 25 – 35 сторінок.

Кожну структурну частину звіту з практики потрібно починати з нової сторінки. Кожен розділ слід закінчувати короткими висновками, стосовно основних результатів досліджуваного кола питань.

Звіт має бути оформлений з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти складають у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

Текст роботи має бути виконаний у вигляді комп'ютерного набору на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

За машинописного способу виконання звіт друкують через 1,5 інтервалу, шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 15 мм.

Під час виконання звіту необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності й чіткості зображення впродовж усієї роботи. Усі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути однаково чорними впродовж усього тексту звіту.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, а їх назви є заголовками структурних елементів.

Заголовки структурних елементів роботи і розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту звіту і дорівнювати п'яти знакам. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовок не допускається.

Сторінки звіту слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у

правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінок не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами за порядком у межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться в додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Заголовки та дані таблиці можуть бути виконані через один інтервал, шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 12 pt.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділених двома квадратними дужками, наприклад, «... у роботах [1-7]...»

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті чи в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. При оформленні списку літератури слід дотримуватися бібліографічних вимог, що викладені у ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах.

Додатки до звіту мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень по підприємству. Додатки слід оформлювати як продовження звіту на його наступних сторінках, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Додатки повинні мати спільну

з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок.

РОЗДІЛ 6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРО ПРАКТИКУ

У перший тиждень після повернення з практики звіт подається здобувачем на кафедру для реєстрації та перевірки керівником практики з метою допущення його до захисту. У випадку наявності суттєвих відхилень від вимог щодо змісту і оформлення звіту, він повертається на доопрацювання.

Захист звіту з практики приймає комісія, до складу якої входять гарант ОП та керівник практики від університету.

Оцінка проходження практики виставляється за 100-бальною шкалою. Загальна сума балів формується виходячи із повноти викладення змісту звіту про практику та захисту.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання за системою ECTS

Сума балів за всі заплановані види робіт на практиці	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів оцінювання навчальної практики

Параметр	Оцінювання
Проходження практики (виконання програми практики)	0-50
Оформлення результатів практики (підготовка звітів)	0-20
Засвоєння програми практики (захист звітів)	0-30
Підсумок	100

За необхідності з окремими здобувачами вищої освіти проводять співбесіду з питань самостійного виконання програми практики.

Підсумкова оцінка за практику – диференційований залік.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Економіка підприємства [Електронний ресурс] : конспект лекцій : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 051 «Економіка», 075 «Маркетинг» /Н.М. Покровська КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. – 269 с.
2. Економіка підприємства: навч. посіб. (у схемах і таблицях) / кол. авт.; ред. Фісуненко П. А. Дніпро : ДДУВС, 2024. 150 с.
3. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 3 / А. А. Мазаракі, Н. М. Гуляєва, І. В. Стояненко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 356 с.
4. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник / В.Г. Андрійчук. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений Наказом Міністерством фінансів України № 78 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>
7. Формування конкурентоспроможності агропідприємства в умовах екологізації та нового технологічного укладу аграрного виробництва: монографія / П.І. Юхименко, О.А. Шуст, Т.М. Димань та ін. За заг. ред. д-ра екон. наук, професора Шуст О.А. Біла Церква: БНАУ, 2024. 552 с. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/12052>
8. Ціннісно-орієнтовані імперативи організаційного забезпечення економічного управління підприємством в умовах «зеленої» економіки : монографія. Шуст О. А., Юхименко П. І., Димань Т. М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О. А. Біла Церква, БНАУ, 2025. 578 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/14694>
9. Конкурентоспроможність аграрного підприємства: підручник / П.І.

Юхименко, О.А. Шуст, Т.М. Димань та ін. За заг. ред. д-ра екон. наук, професора Шуст О.А. Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2024. 536 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/12577>

10. Конкуренентоспроможність аграрного підприємства: навчальний посібник / А.С. Даниленко, П.І. Юхименко, О.А. Шуст та ін. За заг. ред. д-ра екон. наук, професора, академіка НААН України Даниленка А.С. Біла Церква: БНАУ, 2018. 248 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/2299>

11. Конкуренентоспроможність підприємства: підручник / П.І. Юхименко, А.С. Даниленко, С.Г. Батажок, О.А. Шуст, Т.В.Приходько та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/4955>

12. Розвиток інноваційного бізнесу: підручник / Юхименко П.І., Шуст О.А., Димань Т.М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О.А. Київ. Центр учбової літератури, 2023. 476 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/9066/1/Development%20of%20innovative%20business.pdf>

13. Аграрна економічна політика: підручник / Юхименко П.І., Шуст О.А., Димань Т.М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О.А. Київ. Центр учбової літератури, 2023. 554 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/9065/1/Agrarian%20economic%20policy.pdf>

14. Розвиток аграрного сектору економіки в умовах четвертої технологічної революції: монографія / Юхименко П.І., Шуст О.А., Димань Т.М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О.А. Біла Церква, БНАУ, 2023. 568 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/9064/1/Development%20of%20the%20agricultural%20sector.pdf>

15. Розвиток інноваційної бізнес-діяльності в умовах зеленої економіки: монографія. Юхименко П.І., Шуст О.А., Димань Т.М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О.А. Біла Церква, БНАУ, 2023. 494 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/9063/1/Development%20of%20innovative%20business%20activities.pdf>

16. Державно-підприємницьке партнерство: підручник /Юхименко П.І.,

Шуст О.А., Димань Т.М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О. А. Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. 500 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8152>

17. Державно-підприємницьке партнерство в умовах формування інституціонального порядку децентралізації: монографія. Юхименко П.І., Шуст О.А., Димань Т.М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О.А. Біла Церква, БНАУ, 2022. 464 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8132>

18. Глобалізація та політика національної безпеки: підручник / Т.В. Сокольська, П.І. Юхименко та ін.: За загал. ред. д-р. екон. наук, професора П.І. Юхименка. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 408 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8153>

19. Національна безпека України в умовах інституціональних змін і нової інфосфери: монографія / Т.В. Сокольська, Т.В. Арбузова, С.Г. Батажок та ін.; За ред. П.І. Юхименка. Біла Церква: БНАУ, 2021. 492 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8283>

20. Підприємництво як чинник розвитку інноваційної моделі економіки України та її регіонів: монографія / під ред. к.е.н., проф. І.В. Кривов'язюка. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 172 с.

Додаткові джерела

1. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 р. № 322-VIII/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>

3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-14>

4. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

5. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від

07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

7. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>

8. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

9. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>

10. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

12. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

13. Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15.03.2003 р. № 3528-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text>

18. Антикризове управління економічною стійкістю промислового авіапідприємства. Монографія / С.Г. Пілецька. К.: ЦУЛ, 2019. 320 с.

19. Yukhymenko Petro, Batazhok Svitlana, Rybak Nadiia, Tkachenko Olha, Bilyk Olha, Panasiuk Viktoriia, Prykhodko Tamara. Problems of the transition of the Ukrainian economy to a «green economy» based on sustainable technological change. Journal of Infrastructure, Policy and Development 2024, 8(5), 3561. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/11833>

20. Agricultural enterprises human capital intellectualization as a factor providing their competitiveness: Theoretical analysis / Yukhymenko, P.; Sokolska, T. ; Danylenko, A. ; Babytska, O. ; Bilyk, O. ; Polishchuk, S. ; Prykhodko, T. // International Journal of Recent Technology and Engineering. 2019. Volume 8, Issue 2, Special Issue 3. Pages 1557-1561

21. Батажок С.Г. Інструменти фінансового забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип.2 (273). Київ. 2024. С. 69-81. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11043707>.

22. Батажок С.Г. Бюджетні інструменти фінансування як основа місцевого економічного розвитку // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип.57-8(278-279). Київ. 2024 С. 99-107. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13953100>.

23. Однорог М.А., Рибак Н.О., Півторак М.В., Малишко І.Ю. Аграрний сервіс в АПК як фактор потенціалу і розвитку підприємств. Інвестиції : практика та досвід. 2024. № 5. С. 120-125. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.5.120>

24. Понедільчук Т.В., Банар О.В. Правове забезпечення честі та гідності особи як складова фінансово-економічної безпеки та правознавства. Інвестиції: практика та досвід No 2/2024. С. 187-192 <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.187>

25. Юхименко П. І., Бондаренко Д. М. Трансформація маркетингової концепції розвитку агропідприємства в умовах Індустрії 5.0. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки» Випуск 7 (87), 1 т. 2024. С. 192-200.

26. Юхименко П.І. Зміна парадигми розвитку агропідприємств на основі технологій Індустрії 5.0. Економіка та управління АПК, 2024, № 1. С. 110-118. <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2024-189-1-110-118>

27. Юхименко П.І. Зміна парадигми розвитку агропідприємств на основі технологій Індустрії 5.0. Економіка та управління АПК, 2024, № 1. С. 110-118. <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2024-189-1-110-118>

28. Юхименко П.І., Герасименко І.О., Якимюк Ю.П., Юзвенко П.І. Людиноцентрична концепція маркетингової діяльності сучасного підприємства. Грааль науки : міжнар. наук. журнал. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ«Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. No 44. 582 с. С. 130-141. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.016>

29. Юхименко П.І. Українська економічна думка у світовій економічній

науці кінця XIX – початку XX ст.: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. Історія народного господарства та економічної думки України. 2024. Вип. 57. С. 43-73. http://ingedu.org.ua/?page_id=189&mode=view&year=2024

30. Юхименко П. І., Герасименко І. О. Вплив цифрової екосистеми на формування маркетингової концепції діяльності підприємства. Економіка та суспільство. 2024. № 68.

31. Юхименко П.І. Українська економічна школа кінця XIX початку XX століття: формування та розвиток. Економіка та управління АПК, 2024, № 2. С. 31-51. <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2024-193-2-31-51>

32. Юхименко П.І., Приходько Т.В., Якимюк Ю.П. Організаційно-економічні важелі забезпечення економічного порядку підприємства. Економіка та суспільство. 2025. № 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-46>

33. Гальчинський М. М., Юхименко П. І., Полусмяк Ю.І. Фармацевтичні кластери: економічний аналіз розвитку та проєктного забезпечення ефективності кластерної моделі. Менеджмент та підприємництво: Тенденції розвитку, 2025. № 2(32), С. 34-43.

34. Юхименко П. І., Ткаченко О.В., Приходько Т.В. Управління людським капіталом підприємства в умовах цифрової економіки. Економіка та управління АПК. Збірник наукових праць № 1 (197) 2025. С. 128-140. <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2025-197-1-128-140>

35. Батажок С.Г. Економічні інструменти управління відходами територіальних громад. // Ефективна економіка. 2025. №9. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.40>

36. Батажок С.Г. Теоретико-методологічні складові управління грошовими потоками підприємства. // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. №4(287). Київ. 2025 С. 68-80. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16408216>

37. Однорог М.А., Рибак Н.О., Побережній А.М., Романчук В.В., Іванець Р.А. Потенціал розвитку промислового підприємства. Агросвіт. 2025. № 7. С. 92-97. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.7.92>

48. Однорог М.А., Ткаченко О.В., Побережній А.М., Денисова А.М.,

Манзій Д.О. Економіка праці та соціально-трудоі відносини. Інвестиції : практика та досвід. 2025. № 7. С. 163 – 168. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.7.163>

39. Осипенко Б. (2025) Впровадження та розвиток циркулярного виробництва у продовольчій системі. Економіка та управління АПК. 2025. №1, С. 27-39. <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2025-197-1-27-39>

Інтернет ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua> – сайт Кабінету Міністрів України
2. <https://stat.gov.ua> – сайт Державної служби статистики України
3. <https://smida.gov.ua> сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (річна фінансова звітність підприємств)

ДОДАТКИ

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра економіки та економічної теорії

ЗВІТ

про проходження (назва практики) практики

освітній рівень: перший (бакалаврський)

спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

спеціалізація С1.01 Економіка

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

__ курс __ група

Підприємство (база практики) _____

Керівник практики _____

Строки проходження практики з _____ до _____

Захист звіту відбувся _____
(дата)

Загальна оцінка за практику:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

Біла Церква

20....

